

Van de redactie

Dit is de 30e uitgave van de Historische Vereniging Bergambacht.

Achtereenvolgens komen in dit nummer aan de orde:

1. Het voorjaarsprogramma 2017
2. Mededelingen bestuur & redactie
3. Oproepen
4. Jubileumbezoek stoomtram Hoorn - Medemblik
5. Agenda Algemene Ledenvergadering 30 maart 2017
6. Winst- en verliesrekening 2016
7. Balans per 31 december 2016
8. Begroting 2017 - 2018
9. Aantekeningen van het gewone, dagelijkse leven (deel 4) door A. den Ouden 1975.
(illustraties gevonden op internet en uit HVB archief)

Het voorjaarsprogramma 2017

Februari 2017

Op dinsdagavond 28 februari 2017 geeft de heer Jan van der Ent een lezing over een fietstocht langs de Limes.

Omschrijving van de reis:

De Limes route is een tocht langs de oude grenzen van het vroegere Romeinse Rijk.

Deze loopt van Katwijk naar Constansa aan de Zwarte Zee. Deze tocht heb ik gemaakt van 23 mei tot 13 augustus 2012. De heenreis naar Constansa gaat volgens de Limes route door Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en Roemenië. De lengte is ongeveer 3400 km.

De terug reis gaat via Roemenië, Hongarije, Slovenië, het zuiden van Oostenrijk, Italië, Zwitserland en dan naar de Loire in Frankrijk die ik gevolgd heb tot Chateau "Chambord". Daarna langs de oostkant van Parijs, door België naar Nederland.

Totaal gefietste afstand 7525 km. Veel vlakke routes, maar ook via het hooggebergte en Alpenpassen in Zwitserland. En zoals altijd, kamperen, behalve bij slecht weer.

De voordracht vindt plaats in de grote zaal van "de Schakel", Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de lezing begint om 20.00 uur. Ook niet-leden zijn tegen een kleine vergoeding van € 2,00 van harte welkom.

Maart 2017

Op donderdagavond 30 maart 2017 vindt de Algemene Leden Vergadering plaats met na de pauze een nog nader in te vullen programma.

De ALV vindt plaats in de grote zaal van “de Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de vergadering begint om 20.00 uur.

April 2017

Op dinsdagavond 25 april 2017 geeft taalkundige drs. Stefan Bos een lezing over Straetvroeters, Piepmuize en Zeelte ofwel dialecten van Ammerstol, Bergambacht en Berkenwoude. In deze lezing wordt verteld over de herkomst en ontwikkeling van zowel het Standaard Nederlands als de dialecten van Ammerstol, Bergambacht en Berkenwoude. Ook zullen de kenmerken van het Krimpenerwaards en het Ammerstols, het Bergambachts en het Berkenwouds besproken worden. Alles zal met verhalen en vele voorbeelden worden verduidelijkt. Wie wil weten wat typisch Ammerstols, Burgambachs of Purkouws is, moet zeker komen.

De lezing vindt plaats in de grote zaal van “de Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de vergadering begint om 20.00 uur. Ook niet-leden zijn tegen een kleine vergoeding van € 2,00 van harte welkom.

Mededelingen Bestuur & Redactie

Dhr. Teus Boelhouwer uit Berkenwoude heeft de vereniging een fotomapje met diverse foto's van fam. de Groot geschonken.

De heer Cor Schilt uit Lekkerkerk en oud inwoner van Ammerstol heeft de vereniging krantenknipsels, archiefstukken van Ammerstol en een wapenschild geschonken.

Dhr. W. Deelen uit Gouda heeft de vereniging 5 ordners met advertenties m.b.t. Berkenwoude en Achterbroek uit de Schoonhovense Courant tussen 1870 en 1940 geschonken.

Dhr. Kentie heeft de vereniging een boekwerkje over 50 jaar hervormd jeugdwerk geschonken.

Het bestuur is een ieder zeer dankbaar voor deze giften.

Bij dit winternummer treft u tevens aan het magazine **Raadhuisstraat 14-16: *het oudste huis van Bergambacht?*** Dit ter ere van het 10 jarig bestaan van onze vereniging in 2016 samengestelde magazine is geschreven door ons lid dr. J.H. van den Berge en betreft het waarschijnlijk nu nog oudste woonhuis (en op de kerk na oudste pand) in het centrum van Bergambacht.

De uiterste inleverdatum van kopij voor het zomernummer is 23 juni 2017.

Onze collega historische vereniging Haastrecht heeft een boekje uitgebracht over de bekende uitspanning en speeltuin "De Kleine Betuwe".

Het boekje bevat 150 blz. met unieke foto's, verhalen en advertenties vanaf 1930.

De Kleine Betuwe was een begrip in de wijde omtrek. Al in 1935 deden meer dan 1000 (!) bussen de kersen- en speeltuin aan. Vooral het watervliegtuig was een publiekstrekker.

Tijdens onze bijeenkomsten is dit boekwerkje te koop voor € 10,-.

(Personeels)Advertentie

De Historische Vereniging Bergambacht is op zoek naar een enthousiaste redacteur voor haar periodiek. Ondergetekende heeft vanaf de oprichting in 2006 de redactie ter hand genomen en wenst dit uiterlijk bij de ALV van 2018 over te dragen aan een ander. Een combinatie met de functie van webmaster van onze website behoort evenzeer tot de mogelijkheden. Zitting in het bestuur is niet vereist maar zou wel welkom zijn. Belangstellenden kunnen contact opnemen met ondergetekende.

Aad van der Meijden (contactgegevens zie het colofon).

Gezocht

Archiefruimte voor het gehele archief dat hoofdzakelijk bestaat uit boeken en paperassen zoals plakboeken en foto's maar ook bijvoorbeeld projectie apparatuur. De huidige archief-ruimte is te klein geworden en voldoet zodoende niet meer. Hieraan gekoppeld is er behoefte aan een nieuwe archivaris die dit archief gaat beheren.

Ook hier geldt dat deelname aan het bestuur niet vereist is maar dat dat wel welkom zou zijn.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met één van de bestuursleden (zie het colofon).

Jubileumbezoek stoomtram Hoorn - Medemblik

Medio augustus – september as. wil het bestuur een excursie organiseren naar de stoomtram Hoorn – Medemblik.

Tegen die tijd rijdt er over dit traject een “copie” van de stoomtram welke ooit gereden heeft over het stoomtramtraject Gouda – Schoonhoven.

Voor deze excursie zal een eigen bijdrage gevraagd worden van € 30,-.

Om de belangstelling te peilen kunnen geïnteresseerden zich melden per email bij het secretariaat of telefonisch bij één van de bestuursleden (zie het colofon).

Historische Vereniging Bergambacht

Algemene Ledenvergadering

Agenda voor de Algemene ledenvergadering van 30 maart 2017

Plaats: de Schakel, Bergambacht – Aanvang 20.00 uur

- 1. Opening**
- 2. Vaststelling van de agenda**
- 3. Ingekomen stukken en mededelingen**
- 4. Vaststelling en goedkeuring van de notulen van de ALV van 13 april 2016**
Deze notulen staan afgedrukt in het blad van zomer 2016
- 5. Activiteitenverslag 2016**
- 6. Financieel jaarverslag over het jaar 2016;**
zie elders in dit blad
- 7. Verslag van de kascommissie**
- 8. Benoeming kascommissie 2017**
- 9. Begroting 2017 en 2018 (zie elders in dit blad) met vaststelling contributie 2018.**
- 10. Bestuursverkiezing**
- Aftredend en herkiesbaar: Huig Markus

11. **Afscheid Aad van der Meijden als redacteur op ALV van 2018**; zie ook oproep elders in dit blad.
12. **Jubileumbezoek stoomtram Hoorn-Medemblik**; zie ook oproep elders in dit blad
13. **Rondvraag**
14. **Sluiting**
Na een korte pauze wordt door Aad van der Meijden een fotopresentatie over Bergambacht gehouden.

Ad 7: De commissieleden zijn dhr. J Moerman en mevr. L.C. van Eijk-Casteleijn; Reserve lid is dhr. K. Both.

Ad 10: Aftredend en herkiesbaar volgens onderstaand rooster en herkiesbaar is Huig Markus.

In overeenstemming met artikel 8 lid 3 van de statuten wordt deze voordracht door het bestuur bij de oproeping van de ALV medegedeeld en kunnen leden tot 7 dagen voor aanvang van deze vergadering door een bij het bestuur schriftelijk ingediende voordracht door tenminste vijf leden kandidaat worden gesteld. Als er geen voordracht is gemaakt is de ALV vrij in de keus.

Zoals aangekondigd tijdens de ALV van 2016 volgt hieronder het aftredingsschema van het bestuur:

ALV 2017	Huig Markus
ALV 2018	Aad van der Meijden en Erik Bodenstaff
ALV 2019	Cees Dubbeldam en Dirk van der Wouden
ALV 2020	Booij ter Haar en Huig Markus
ALV 2021	Aad van der Meijden en Erik Bodenstaff

Etc. in cycli van 3 jaar voor alle bestuursleden, behalve de voorzitter (4 jaar).

Beste leden van de Historische Vereniging Bergambacht,

Jaarlijks hebben wij als vereniging kunnen rekenen op een welkome bijdrage van de Rabobank uit hun Donatiefonds.

In Januari 2017 heeft de Rabobank de introductie van een nieuw concept aangekondigd, namelijk de “Rabobank Clubkas Campagne”. Dit is één van de fondsen waarmee Rabobank Krimpenerwaard de lokale gemeenschap steunt om het maatschappelijke, sociale en culturele leven in haar werkgebied te verbeteren.

Tijdens de Rabobank Clubkas Campagne kunnen alleen leden van de Rabobank die op 1-2-2017 lid waren hun stem uitbrengen op de clubs die zij een warm hart toedragen. Hoe meer stemmen er op een vereniging of stichting uitgebracht worden, des te meer geld deze vereniging of stichting ontvangt.

Hierbij doe ik een oproep aan de leden van de Historische Vereniging Bergambacht, maar ook jullie familieleden en bekenden die lid zijn van de Rabobank, om tijdens de campagne een stem uit te brengen op onze vereniging om ook in 2017 op financiële ondersteuning van de Rabobank te kunnen blijven rekenen.

Bij voorbaat dank,

Dirk van der Wouden, penningmeester

Historische Vereniging Bergambacht

Winst- en verliesrekening over 2016

	<u>2016</u> Euro	<u>2015</u> Euro
Opbrengsten		
Contributies	2.178	2.232
Advertenties	658	575
Subsidie	365	314
Giften	9	242
Entreegelden	58	46
DVD-verkoop	<u>25</u>	<u>260</u>
	3.293	3.669
Kosten		
Lezingavonden	1.204	1.006
Drukwerk/porti	893	698
Organisatie	329	427
Archief, bibliotheek	0	145
Diversen	<u>276</u>	<u>292</u>
	<u>2.702</u>	<u>2.568</u>
Resultaat	<u>591</u>	<u>1.101</u>

Historische Vereniging Bergambacht

Balans per 31 december 2016

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	Euro	Euro
Vlottende Activa		
Vorderingen	380	0
Liquide middelen	7.236	6.675
Vooruit betaald	<u>30</u>	<u>123</u>
	7.646	6.798
Vlottende Passiva		
Nog te betalen	257	0
Vooruit ontvangen	<u>0</u>	<u>0</u>
	257	0
Eigen Vermogen		
Algemene reserve	<u>7.389</u>	<u>6.798</u>

Historische Vereniging Bergambacht

Begroting 2017-2018

	<u>2017</u> Euro	<u>2018</u> Euro
Opbrengsten		
Contributies	2.196	2.232
Advertenties	650	650
Subsidie/giften	400	400
Entreegelden	60	60
Verkoop promotie art.	20	20
Advert. Raadhuisstr. 14	300	0
Stimuleringsf. Rabo Raadhuisstr. 14	<u>500</u>	<u>0</u>
	4.126	3.362
Kosten		
Lezingavonden	1.300	1.300
Drukwerk, porti, admin.	950	950
Organisatie	300	350
Archief, bibliotheek	150	300
Diversen	250	250
Magazine		
Raadhuisstr. 14	1.710	0
Jubileumreis	<u>Pm</u>	<u>0</u>
	<u>4.660</u>	<u>3.150</u>
Resultaat	-534	212

Aantekeningen van het gewone, dagelijkse leven 4

De waarden, Alblasser- en Krimpenerwaard

De landen doorsneden van sloten. Het land verdeeld in hooi- en weiland. Het gras bestemd voor hooi werd met de zeis gemaaid. Je moest het gras daarna dun op elkaar gooien en op hopen zetten. Dat heette dan een hopper. Was de hopper af, dan een hopperpin op de kop en schuin in de grond. Het hooiland met de reif schoonreiven. In het najaar waren de sloten aan de beurt met snij- en sloothaak en baggeren met de beugel of met de schouw baggeren en op een staal hoorzen.

Mest erop en omsteken om later met kar of kruitwagen over het land te strooien. De greppels schoonmaken voor de afwatering.

Gereedschap: snij, riek, schop en lijn. Allemaal handwerk, ook al weer verleden tijd.

In de hooibouw was het 's avonds een mooi gezicht. Overal zag je hooihopen staan. Verder zag je in de avond de hoog opgeladen boerenwagens naar huis gaan.

Het voer leggen was ook een vak. Laag voor laag. De polderboom er op en de bing aanhalen. De kunst was dat het voer goed recht lag en gemakkelijk afgestoken kon worden.

Het personeel

Op een boerderij van 20 en 30 koeien hield men een daggelder en een dienstbode. De daggelder woonde veelal in

een huis naast de boerderij. De dienstbodes sliepen op zolder, zo ook de boerenknechten. De meisjes waren vooral na de oorlog van 1914-1918 veelal Duits. Werken konden ze wel. Veel zijn hier gebleven, omdat ze trouwden met Hollandse jongens. De Hollandse meisjes gingen liever naar een kantoor was toen het gezegde. Of het waar was weet ik niet.

De dagen waren lang. 's Morgens vroeg op om te melken. Werk was er volop in en bij de boerderijen. Donderdags met de kaasbrik naar de markt. Een mooi gezicht. Ook dit is verdwenen.

Met de tentwagen of koets en tilbury op familiebezoek. De tentwagen en koetsen werden ook gebruikt bij bruiloften of begrafenissen. De lijkwagen met één of twee paarden bespannen. De paarden overdekt met zwarte kleden. Ook dit zie je niet meer.

Houttijd

Bij elke boerderij stonden wilgen of populieren, vruchtbomen en zoal meer. In de weilanden stonden hele rijen knotwilgen ofwel kopstoven. Om de vier jaar werden deze afgehakt.

Het opsnoeien van de takken. De mooie rechte takken voor poten, palen en bonenstaken. Rijs voor peulen en erwten, kousenmikken, hopperpinnen en de rest voor takkenbossen. Rest nog krom en dik hout. Dat werd onder de fornuisput verstookt om warm water te krijgen.

Het jaar er op wanneer de knotwilgen uitgelopen waren werden ze uitgestikt. Een koud werkje. Het stikrijs werd gebruikt om bezems van te maken. Allemaal winterwerk. Nu zijn de meeste knotwilgen en bosjes verdwenen.

Seizoenwerkers

Het waren veelal Brabanders die gepakt en gezakt op de fiets naar de Haarlemmermeer gingen, om de korenoogst en wat er verder te oogsten viel. Bij Bergstoep waren zij op de helft. Even rusten bij een kop koffie of glas bier en dan maar weer verder rijden. Ook dit is niet meer.

De klompenmakers

Op veel plaatsen aan de dijk in Schuwacht zag je destijds veel bomen liggen, bestemd om klompen van te maken.

In de herfst gingen de klompenmakers de Waard in om bomen te kopen: wilgen en populieren. Op borsthoogte werd de boom opgemeten om ongeveer uit te rekenen hoeveel paar klompen er in zaten. Daarna kwamen de bomenrooiers er aan te pas.

Ook dit was een vak apart. De materialen: een struikenbijl, stootijzer, spa, een paar flinke lange lijnen van touw, een zaag en hakmes. Het was stukwerk.

De kont van de boom moest schuin bijgehakt worden. Op de dubbele greep werden de takken afgezaagd. De spanen van het rooien, alsmede de takken waren voor de rooiers.

Opsnoeien in takkenbossen, voor eigen gebruik of ze werden verkocht aan de bakkers. Allemaal winterwerk.

Daarna de klompenmaker, die kortte de stammen af waar de kruin begint, de toppen werden bij spranten afgekort.

De stammen werden in de sloot gerold, een kram er in.

Zo werden de stammen tot een vlot gemaakt. Het tophout er op. Een lijn er aan en trekken, hetzij door de sloot of over de Lek. Ook werd er gebruik gemaakt van een mallejan. Later ging het per auto. Maar zwaar werk bleef het.

Eenmaal bij de klompenmakerij de bomen afzagen en opmoten. Kloven met het kloofijzer en wiggen. De stammen gebruikt voor de mannen- en vrouwenklompen. Het tophout voor de kinderklompen. Het afvalhout werd verkocht of zelfs verstoekt. Het gereedschap: zaag, kloofijzer, sleg, twee paarden, waarop de boom gerold. Pen er achter en zagen maar.

Verder: een hakblok (het hakblok was het onderende van een stam), klompenmakersbijl en snijblok met snijmes. Ook dit

blok was hout met een groef erin. Het holblok veelal met twee vakken er in om de klompen verder te bewerken.

Het gereedschap: gus en houten hamer, met blokken om de klompen vast in het blok te zetten, borenvoorloper, vrouwenboor en een grote boor. Messen: een schuifmes, bodemmes, recht en een krom hielmes. Verder nog een ezel met drie poten.

Als de klompen nagesneden waren, was het schrappen. Met een vijl werden stukken glas gebroken en dit was scherp; zo werden klompen glad gemaakt. Met een boor een gaatje in de zijkant, een touwtje er door en zo hield men het paar bij elkaar.

Nog één ding ben ik vergeten, dat was de duimstok. Veelal van eikenhout en verdeeld in oude duimen.

(De **duim** is een oude lengtemaat, gebruikt in Nederland en Vlaanderen, die ongeveer gelijk is aan de breedte van het bovenste kootje van de duim van een volwassen man. Een duim heeft afhankelijk van de streek een andere lengte:

- een Amsterdamse duim is 2,57393636 cm (11 Amsterdamse duim is 1 Amsterdamse voet);
- een Franse duim is 2,7 cm;
- een Gelderse of Nijmeegse duim is 2,7 cm;
- een Hondsbosse en Rijpse duim is 2,4 cm;
- een Rijnlandse duim is 2,61 cm;
- een Vlaamse duim (gebruikt in de kasselrij van de Oudburg: het Land van Waas, Gent en Dendermonde) is 2,54 cm.

Bij de invoering van het Nederlands metriek stelsel in 1820, bepaald door de ijkwet van 1816, werd de duim gelijkgesteld aan een centimeter, echter in 1870 werd de duim afgeschaft. Toch komt men de duim af en toe nog tegen, zo kan men het in bepaalde beroepen

hebben over een *drieduims* pijp. Ook in de naam van de duimstok komt deze oude maat nog terug.

De term *duim* wordt ook gebruikt als Nederlandse term voor de Engelse duim of inch die een lengte heeft van 2,54 cm.)

Bron: Internet-WikipediA

In Bergambacht waren drie klompenmakerijen, te weten: K. van Zwienen, D. Liefhebber en C. Kool.

Cees Kool van de Lekdijk-West met knechtje Arie den Ouden. Foto 1932.

Liefhebber stond bekend om zijn gemakkelijke klompen. Werd er op de prijs aanmerkingen gemaakt, dan was het: "De kunst moet ook betaald worden. Is het te duur naar je zin dan laat je ze maar hier, even goede vrienden".

In Schuwacht bij Lekkerkerk waren er meer.
In Opperduit G. van Zwienen, op het dorp J.P. van Zoest.
In Schuwacht P. Gouwen, D. de Langen – van Zwienen –
Littel – van Vliet allemaal handwerkers.
Ook dit is verdwenen. Wel staat er nu nog een grote
klompenmakerij geheel gemechaniseerd. Ook een
“van Zwienen”.

